

УДК 330.101.541

*Р. В. Попельнюхов,**аспірант, відділ моделювання та короткострокового прогнозування,**Інститут економіки та прогнозування, Національна Академія Наук України*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. У даній статті розглянуто методи здійснення державного впливу на макроекономічну стабільність за допомогою впливу на ряд факторів, що її визначають: економічного зростання, безробіття, інфляції та грошово-кредитної політики.

В процесі написання роботи було здійснено спробу систематизувати існуючий теоретичний матеріал та запропонувати узагальнення деяких норм для подальшого їх спрощеного використання при прогнозуванні та прийнятті рішень.

Розроблено організаційні рекомендації для підвищення ефективності макроекономічного регулювання.

Проблематика дослідження

Актуальність даного дослідження полягає у необхідності пристосування існуючих методів макроекономічного регулювання до нинішніх вимог, продиктованих динамічністю та розвитком сучасних ринкових відносин, зумовлених, не в останню чергу, процесами глобалізації.

Політичний курс орієнтований на євроінтеграцію передбачає впровадження нових стандартів суспільного життя та господарювання в Україні. Залучення інвестиційного капіталу також на пряму залежність від економічної розвиненості та макроекономічної стабільності.

Необхідним також є детальне дослідження та систематизація правового та методологічного поля впливу на макроекономічну стабільність у зв'язку із потребою розвитку потужності економічної системи України.

Результати дослідження

Розвиток економічних систем може бути контрольованим й інертним об'єктом, підвладним цілеспрямованим діям, але при цьому можливі непередбачені зміни та бифуркаційні цикли. Сьогодні економічна наука, зокрема така її галузь, як економіка та управління національним господарством, не є ні матеріалістичною, ні редукціоністською, ні детерміністською, а має бути феноменологічною, тобто вона вимагає безперервного підтвердження адекватності розроблених концептуальних моделей, схем та кваліметричного інструментарію експериментальними даними й перевітками [1]. Нестабільність економічного середовища в Україні та непередбачуваність розвитку її економічної й енергетичної сфер можуть бути продуктивно враховані під час аналізу саме різноспрямованих явищ і процесів у наявних варіантах їхнього глобального або регіонального прояву. Адже вони мають загальносвітове значення і є каталізатором структурних та інституційних трансформацій, змін масштабів функціонування й розвитку багатокomпонентних систем.

Проблематика політики макроекономічної стабільності сучасної держави, у т. ч. й України, — це чітко окреслений курс економічних досліджень останніх років. При цьому висока адаптивність і динаміка системи стратегічного управління в десятках провідних країн світу стимулює невпинне оновлення базових положень саме екзогенної теорії економічного зростання. У найбільш загальному визначенні політика макроекономічної стабільності — це частина загальної економічної політики держави або створених нею спеціальних інститутів влади, які здійснюють підготовку системотворних регуляторів для досягнення тих чи тих стратегічних цілей. Проте існує й альтернативне визначення макроекономічної стабільності в межах ендогенної теорії, що розглядає її як діяльність суб'єктів і створених ними інститутів влади, яка виникла на перетині загальнодержавної економічної політики й стратегії макросистемної еволюції. Мета цієї діяльності — забезпечення синхронного перебігу параболічних подій з інтенсифікацією процесів обміну-перерозподілу різних видів ресурсів і сировини, досягнення високої енергоефективності й конкурентоспроможності національної економіки на основі формування складноорганізованих структур-атракторів, імплементації моделі економічного зростання, запровадження безперервного експрес-регулювання й прогнозування макроекономічних показників та показників економічної динаміки.

Політика макроекономічної стабільності виникла як складова частина економічної системи, але внаслідок внутрішнього змістовного ускладнення, загострення у світі політичних і міждержавних суперечностей ресурсного характеру, збільшення масштабів руйнування промислового виробництва вона поступово набуває відносної самостійності й підвищеної питомої ваги в загальному переліку державних інтересів. На початку XXI ст. економічна політика в Україні набула чіткого інституційного і функціонального оформлення, орієнтуючись на підвищення технологічного рівня виробництва й удосконалення організаційно-економічних відносин. Проте виникла необхідність формування основ модернізаційного розгортання економічної сфери та прийняття принципових стратегічних рішень щодо раціонального використання власного стратегічного потенціалу на загальнодержавному рівні.

Макроекономічна стабільність — це складна комбінація внутрішньо- та зовнішньоорієнтованих заходів, які, відбиваючи діалектику частини й цілого, визначають сутнісні особливості ендогенних соціально-політичних і економічних акцій у конкретний момент розвитку економічної системи на інноваційних засадах [2]. Як свідчать досвід і практика реалізації певного роду стратегій у багатьох державах світу, до суб'єктів ендогенної політики економічного зростання слід віднести також найвищі органи державної законодавчої і виконавчої влади, управління міністерствами і відомствами, а також певною мірою і політичні партії, рухи та інші

активні громадські об'єднання, програмні положення або навіть ситуативні настрої яких пов'язані з економічною, фінансовою, соціальною, екологічною та енергетичною сферами держави. Відповідно об'єктами політики стає переважна більшість сфер суспільної життєдіяльності, при цьому визначальними залишаються: промисловість, матеріально-енергетичні ресурси, сільське господарство, інвестиції та будівництво, транспорт і зв'язок, зовнішньоекономічна діяльність, наука та інновації, а також організаційно-економічні відносини між ними [3].

Державна економічна політика реалізується через застосування державою окремих відносно усталених комплексів засобів приватноправового та публічно-правового регулювання. Серед таких комплексів можна виділити:

- сфери переважно приватноправового регулювання, де роль держави проявляється через його законодавче забезпечення. Публічно-правове регулювання зведено до мінімуму;
- сфери переважно приватноправового регулювання, де держава, однак, стимулює створення суб'єктами господарювання саморегульованих організацій з делегуванням їм окремих регулятивних повноважень, що зазвичай притаманні компетенції відповідних органів державної виконавчої влади;
- сфери, де існує необхідність створення спеціальних інститутів, за допомогою яких утворюється складна інфраструктура ринку окремих послуг, завдяки якій такі ринки можуть функціонувати.

Так, реалізація державою інвестиційної політики як напрямку державної економічної політики поставила питання про створення певної низки видів інвестиційних посередників – інституціональних інвесторів – у достатньо складних, специфічних організаційно-правових недержавних пенсійних фондах тощо державна економічна політика реалізується в окремих сферах через створення спеціальних органів державної виконавчої влади з широким спектром функціонально-владного забезпечення залежно від особливостей економічного процесу та бажаних показників і якісного зростання у відповідній сфері.

Чинне законодавство України не містить цілісного механізму державного регулювання ринкових економічних відносин. Дійсно, деякі засоби такого регулювання та відповідні механізми їх застосування врегульовано в окремих законах України, але системного органічного механізму, що був би ефективним, сьогодні не існує [4].

У процесі законодавчого врегулювання нових аспектів створюється законодавчий масив, який втрачає свої системні властивості, внаслідок чого зростає кількість дефектів цього законодавства, знижується його ефективність. Кодифікація законодавства, наприклад у сфері інвестиційної, інноваційної діяльності, давно потребує свого вирішення. До таких перспективних кодифікаційних робіт слід віднести також законодавство про електроенергетику, законодавство про торговельну діяльність та ін. Відтак, суто юридична проблема пошуку формули співвідношення між тенденціями уніфікації та спеціалізації в розвитку законодавства стає постійним завданням законодавця.

До категорії завдань, що випливають із системної природи регульованих відносин, належить і мета – завдяки кодифікації досягти синергетичних ефектів як оновленого законодавчого регулювання. Зрештою, кодифікація законодавства в таких важливих сферах, як інвестиційні, інноваційні відносини, відносини щодо реалізації товарів і послуг потребує його повної адаптації до засобів реалізації державної економічної політики, зокрема інвестиційної та інноваційної. Однак існує багато істотних питань, що повинні попередньо вирішуватись і отримувати значну соціальну підтримку перш ніж питання законодавчого конструювання такої системи буде поставлено як реальне завдання правової науки. Такими питаннями слід вважати:

- 1) визначення національних економічних інтересів у контексті глобалізації світової економіки і безпосередньо світових ринків товарів, послуг, інвестицій, інноваційних послуг, інформації тощо;
- 2) визначення параметрів моделі економічного розвитку України, що має бути складною формулою поєднання рис “народного капіталізму” та необхідних форм концентрації національного капіталу, який міг би бути конкурентоспроможним порівняно зі світовими ТНК;
- 3) установа пріоритетів та місця власне державного регулювання економічних відносин у межах обраної моделі національної динаміки та визначених національних економічних інтересів з метою прогнозованості та прозорості стосунків держави з бізнесом;
- 4) визначення сфер інвестування та параметрів іноземних інвестицій, бажаних для України, що забезпечили б можливості саме інноваційного розвитку національної економіки.

З погляду системності законодавчого забезпечення державне регулювання економічних відносин слід констатувати гостру необхідність створення щонайменше п'ятих напрямів у законодавчому регулюванні економічних відносин, що передбачають створення:

- окремого розділу в Конституції України під назвою “Економічна система”;
- Закону України “Про систему державного регулювання ринкових економічних відносин”;
- Закону України “Про Кабінет Міністрів України”;
- істотно вдосконаленого законодавства про державні програми економічного розвитку.

Так, доцільно створити конституційно-правовий компонент у вигляді окремого розділу “Економічна система” шляхом чіткого визначення соціальних пріоритетів економічного розвитку, принципів та напрямів державного регулювання економічних відносин, прав та обов'язків держави стосовно суб'єктів господарювання з метою додержання певних параметрів стану економічного організму, соціально-економічних індикаторів виправданості такого регулювання через обмеження підприємницької свободи тощо. Отже, була б підвищена роль конституційно-правового регулювання функцій держави у сфері економічних відносин, головним чином для надання поточному законодавству ознак системності, прогнозованості, правової змістовності й ефективності.

Запропонована конституційно-правова новела мала б різноплановий вплив на зміст поточного законодавства, забезпечуючи йому, з одного боку, стабільність через необхідність законодавця додержуватись конституційно-правових вимог і орієнтирів, а з іншого – через діяльність Конституційного Суду, здійснюючи тонку “настройку” поточного законодавства на хвилю геоекономічної ситуації, на внутрішні соціально-економічні імперативи, вимоги розвитку тощо. Необхідність прийняття законів України “Про Кабінет Міністрів України” та “Про систему державного регулювання ринкових економічних відносин” є прямою відповіддю на тезу в Програмі Уряду “Назустріч людям”, де зафіксовано мету правової політики: чітке визначення повноважень і функцій державної влади та органів місцевого самоврядування. Адже тільки через повну нормативно-правову визначеність функцій держави в економічній сфері, компетенції органів держави, що створені задля виконання цих функцій, та вичерпний перелік правових засобів, що застосовує держава через чіткі прозорі, бізнесом і державою. У цьому сенсі побудова такої досконалої системи державного регулювання має бути відносно стабільною державно-правовою конструкцією, на відміну від державних економічних програм, що мають бути відносно змінною складовою, яка змінюється час від часу залежно від результатів їх виконання [5].

Безперечно, нову і особливу роль мають відігравати державні програми економічного розвитку та окремих його напрямів. Чинне законодавство України представлене законами України “Про державні цільові програми” і “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального

розвитку”, що за своїм змістом, технікою та рівнем деталізації зовсім не відповідають своїй новій функції – головному чиннику реалізації державної економічної політики. Адже такі програми діють не тільки через організаційні зусилля держави, що реалізуються також у правовій формі. Програми мають містити важливий компонент фіксації змісту правової політики і чітких завдань удосконалення законодавства, власне – графік законотворчих робіт. Такі програми, як нормативні акти особливої правової природи повинні бути функціонально адаптованими до взаємодії з галузевим законодавством України різного рівня. Державні програми як окремий нормативно-правовий компонент системи законодавчого регулювання господарських відносин мають органічно взаємодіяти з нормами Конституції України, Законами України “Про систему державного регулювання ринкових економічних відносин” та “Про Кабінет Міністрів України”.

Однак існує багато істотних питань, що повинні попередньо вирішуватись і отримувати значну соціальну підтримку перш ніж питання законодавчого конструювання такої системи буде поставлено як реальне завдання правової науки. Такими питаннями слід вважати:

- 1) визначення національних економічних інтересів у контексті глобалізації світової економіки і безпосередньо світових ринків товарів, послуг, інвестицій, інноваційних послуг, інформації тощо;
- 2) визначення параметрів моделі економічного розвитку України, що має бути складною формулою поєднання рис “народного капіталізму” та необхідних форм концентрації національного капіталу, який міг би бути конкурентоспроможним порівняно зі світовими ТНК;
- 3) установа пріоритетів та місця власне державного регулювання економічних відносин у межах обраної моделі національної динаміки та визначених національних економічних інтересів з метою прогнозованості та прозорості стосунків держави з бізнесом;
- 4) визначення сфер інвестування та параметрів іноземних інвестицій, бажаних для України, що забезпечили б можливість саме інноваційного розвитку національної економіки [6].

Таким чином, господарський механізм повинен сприяти ефективній взаємодії всіх елементів економічної системи, тобто повній відповідності рівня розвитку виробничих сил і адекватному характеру дій як соціально-економічних, так і організаційно-економічних виробничих відносин у всіх сферах суспільного відтворення по всіх напрямках соціально-економічного розвитку суспільства.

Сучасна ринкова економіка функціонує в умовах активного втручання держави. Державне втручання в економіку може суттєво впливати на хід економічного циклу, змінюючи характер економічної динаміки: глибину і частоту криз, тривалість фаз циклу та співвідношення між ними.

Державне регулювання спрямоване на пом'якшення циклічних коливань, тому воно має антициклічний характер. Найважливішими методами, за допомогою яких держава впливає на економічний цикл, є кредитно-грошові та бюджетно-податкові важелі.

Під час кризи державні заходи спрямовані на стимулювання виробництва, а під час піднесення – на його стримування. Так, з метою послаблення “перегріву” економіки держава у фазі піднесення сприяє подальшому подорожчанню кредиту, вводить нові податки, підвищує існуючі, скасовує прискорену амортизацію та податкові пільги на нові інвестиції. В умовах кризи, навпаки, заходи держави спрямовані на здешевлення кредиту, скасування податків, запровадження прискореної амортизації, податкові знижки на нові інвестиції.

Сучасний механізм самостійного, умовно кажучи, настроювання ринкової економіки через циклічні кризи змінюється під впливом державного втручання. Спостерігається переплетення стихійно-ринкового механізму функціонування економіки у формі циклічних криз із наявним державним втручанням у виробничий процес.

Особливості сучасних циклічних криз пов'язані з кризою державного регулювання. Останнє виявляється в неспроможності антициклічної політики держави, в банкрутстві теорій та практиці втручання в циклічний розвиток, у невідповідності офіційних цілей державної політики фактичним результатам регулювання економіки (замість росту – падіння, замість повної зайнятості – масове безробіття, замість стабільних цін – постійна інфляція). В результаті економічна діяльність держави стала додатковим фактором нестабільної економіки. Криза державного регулювання економічного розвитку потребує від урядів розвинених держав пошуку виходу з наявної ситуації, але не шляхом відмови від державного регулювання циклічного виробництва, а шляхом перебудови його форм і методів. Антициклічна спрямованість державної політики змінилась на антиінфляційну.

Грошово-кредитна політика у 2008 році здійснювалася за складних макроекономічних умов. Зростання ВВП становило 2,1%, що є найнижчим показником за період після відновлення у 1999 р. процесів економічного зростання. Упродовж останнього кварталу відбулося зменшення обсягів виробництва, яке за підсумками року скоротилося на 3,1%. Погіршення економічної ситуації в Україні певною мірою було наслідком зниження рівня глобальної ліквідності та темпів економічного розвитку в більшості країн світу, що, з одного боку, обмежувало доступ підприємств реального сектору і банків до зовнішніх джерел запозичень, а з іншого – через несприятливу кон'юнктуру знижувався попит на продукцію традиційного українського експорту. Зазначене призвело до суттєвого погіршення показників платіжного балансу та було одним із чинників посилення тиску на обмінний курс гривні.

Індекс споживчих цін становив 122,3%, що зумовлено як глобальним зростанням цін у світовій економіці (зокрема, на продовольство), так і внутрішніми чинниками (макроекономічна незбалансованість, погіршення інфляційних очікувань населення тощо).

Посилення напруги на світових фінансових ринках і штучно спровокована недовіра до окремих банків спричинили в жовтні 2008 року погіршення ситуації на грошово-кредитному ринку. Це, зокрема, проявилось в посиленні девальваційного тиску на гривню та відпливі коштів із банківської системи. У жовтні – грудні 2008 р. загальний обсяг депозитів у національній валюті зменшився на 13,7%, в іноземній валюті (у доларовому еквіваленті) – на 8%.

Офіційний обмінний курс гривні до долара США знизився впродовж цього періоду на 58,4%, а з початку року – на 52,5%.

У жовтні – листопаді минулого року дії Національного банку України спрямовувалися насамперед на забезпечення своєчасності проведення розрахунків банками, недопущення відпливу коштів із банківської системи та збалансування ситуації на валютному сегменті ринку. Запроваджені додаткові заходи включали: підтримку ліквідності банків; обмеження на здійснення певних активних операцій банків в іноземній валюті; недопущення відпливу коштів клієнтів із банківської системи; безперебійне здійснення платежів; тимчасове лімітування відхилень між курсами купівлі та продажу готівкової іноземної валюти; пом'якшення умов використання кредитів в іноземній валюті від нерезидентів тощо. Зазначені дії певним чином сприяли зниженню напруги на грошово-кредитному ринку, що знайшло своє відображення в поступовому зниженні рівня відпливу коштів із банківської системи, збільшенні ліквідності банківської системи, забезпеченні безперебійного здійснення розрахунків.

Для збалансування ситуації на валютному сегменті ринку, а також закріплення позитивних тенденцій до стабілізації ситуації в банківській системі Національний банк на початку грудня перейшов до другого етапу стабілізаційних заходів, який, поміж іншого, передбачав: обмеження обсягів підтримки ліквідності банків, підвищення вартості національної валюти, коригування вимог з формування банками обов'язкових резервів, посилення окремих

пруденційних вимог. З метою зменшення дефіциту іноземної валюти та зниження девальваційного тиску на гривню проводились активні інтервенції з продажу іноземної валюти, обсяг яких у IV кварталі минулого року досяг 10,3 млрд. дол. США. Чисте від'ємне сальдо валютних інтервенцій у 2008 році становило – 3,9 млрд. дол. США [7].

В умовах напруженої ситуації на грошово-кредитному ринку протягом року превалювала тенденція до уповільнення темпів зростання грошової маси та монетарної бази, що відображало в цілому стриманий характер грошово-кредитної політики. Монетарна база збільшилася на 31,5%, грошова маса – на 29,9%, тоді як у 2007 р. – на 46% та 51,7% відповідно.

Внутрішні аспекти стабільності гривні розглядатимуться в контексті забезпечення цінової стабільності, головним критерієм якої слугуватиме динаміка індексу споживчих цін. Передумовами цього має бути досягнення збалансованого розвитку всіх секторів фінансового ринку та поліпшення на цій основі трансмісійних механізмів, нівелювання дисбалансу в розвитку окремих сегментів реального сектору економіки, можливість максимального згладжування впливу зовнішніх шоків на внутрішній ринок за рахунок швидкого перетікання потоків капіталу, високий рівень довіри до національної валюти, зменшення присутності іноземної валюти в операціях на внутрішньому ринку та як засобу заощаджень.

Зовнішні аспекти стабільності національної грошової одиниці розглядатимуться не лише з точки зору утримання обмінного курсу гривні в певних межах, а й з урахуванням необхідності забезпечення таких умов і параметрів функціонування валютного сегменту ринку, які не мають негативного впливу на інвестиційні рішення та очікування економічних агентів, дають змогу мінімізувати вплив зовнішніх шоків фінансового характеру [8].

Такі критерії можуть бути забезпечені через використання режиму керованого плавання обмінного курсу (з переходом у перспективі до режиму вільного плавання обмінного курсу), що має супроводжуватися:

посиленням гнучкості обмінного курсу гривні через розширення діапазону його можливих коливань (у результаті обмінний курс втрачатиме статус якоря грошово-кредитної політики, а курсова динаміка підпорядковуватиметься завданням нівелювання зовнішніх ризиків стабільності національної грошової одиниці);

забезпеченням прозорості та транспарентності функціонування валютного сегменту ринку через удосконалення правил роботи на ньому учасників ринку та дотримання чітких принципів і процедур;

створенням та постійним удосконаленням механізмів хеджування валютних ризиків;

розбудовою комплексної системи моніторингу валютних ризиків, удосконаленням механізмів контролю та протидії спекуляціям, застосуванням пруденційних процедур для упередження валютних ризиків та недопущення формування інших дисбалансів, пов'язаних із здійсненням операцій капітального характеру в іноземній валюті;

послідовним і системним здійсненням лібералізації валютного ринку на основі чітко визначених принципів, підходів та етапності;

ужиттям інших ринкових заходів, спрямованих на зниження рівня доларизації економіки, зовнішніх ризиків та удосконалення засад функціонування валютного сегменту грошово-кредитного ринку.

Наукові дослідження в напрямі розвитку теорії економічної політики, що базуються на основних положеннях теорії моделювання економічної політики Яна Тінбергена [9], свідчать, що розроблення функціональних засад української політики економічного зростання — це складна конструкція, простір імовірної об'єктивації якої поширюється на переважну частину матеріальних і сировинних ресурсів, виробничих та інноваційних можливостей. Тому до першочергових функцій ендогенної політики економічного зростання держави слід віднести такі: 1) регламентувальну, яка формує в суспільстві несуперечливе розуміння необхідності проектування та негайного запровадження макроекономічних конструкцій — структур-атракторів (штучних макроструктур або системотворних регуляторів), а також потреби теоретичного вдосконалення їхньої ієрархії та адаптації до сучасних геополітичних й економічних умов; 2) світоглядну, яка зумовлює необхідність на сучасному етапі активного втручання державних органів влади в економічні процеси для підвищення енергоефективності та конкурентоспроможності національного господарства, незадовільний рівень яких загрожує економічній і національній безпеці; 3) методологічну, яка забезпечує адекватне розуміння представниками державних управлінських структур завдань держави щодо розвитку наукоємних галузей і технологічного оновлення базових енерго- та ресурсоємних галузей; 4) координаційно-коригувальну, яка узгоджує діяльність усіх суб'єктів управління стосовно досягнення визначених цільових показників, елементів структур та суб'єктів господарювання щодо освоєння, розвитку та раціонального використання власного стратегічного потенціалу України, а також концентрації зусиль на пріоритетних напрямках; 5) мобілізаційну, спрямовану на розроблення системи ефективного управління реальним сектором економіки за умов розгортання виробництва спеціального технологічного обладнання і функціональних матеріалів для розвитку наукоємних галузей та заощадження стратегічних енергоресурсів, використання резервів та введення повного регіонального госпрозрахунку за критеріями граничної корисності й прибутковості;

б) організаційну, яка формує єдину систему державного моніторингу результативності провадження інноваційно-інвесційної діяльності, обсягів виробництва продукції, її постачання та транспортування, споживання сировини й енергоресурсів; за забезпечує розроблення методології проектування та органічного функціонування багатокомпонентної структури-атрактора, сутність якої полягає в ініціюванні процесів локальної самоорганізації, що зумовлює затухання різноспрямованих деструктивних впливів у відкритій економіці; 7) прогностичну, яка відповідає за моделювання макроекономічної динаміки, передбачення перспектив розвитку енергоекономічних процесів у їхніх конструктивних і деструктивних аспектах при системному використанні напрацьованої економічної науки і практики та поєднанні різних напрямів прогнозування, зокрема зустрічного прогнозування макроекономічних показників у цілому та по галузях, а також пошуку шляхів досягнення цільових показників у реаліях сьогодення.

Результатом реалізації зазначених функцій політики економічного зростання стане досягнення визначеної мети і вирішення двох універсальних та взаємозалежних завдань, конкретизованих у відповідних цільових програмах й комплексі заходів, а також у відповідному інструментарії.

І. У внутрішньому економічному просторі — самозбереження держави, за безпечення її виживання й цілісності за трьома варіантами розвитку подій відповідно до специфіки державної політики: — підтримка стабільності її економічної, виробничо-економічної, енергоекономічної систем політичними й адміністративними засобами без приниження значення політичного підпорядкування відповідних управлінських та організаційно-економічних акцій на регіональному рівні; — регулювання й коригування макроекономічних процесів у державі, оскільки, втративши контроль над регіонами із значним стратегічним та, особливо, сировинно-ресурсним потенціалом, можна позбутися конкурентних переваг, а реальною загрозою стає знищення національного промислового виробництва, а отже, втрата державності; — демонтування наявних інститутів та ієрархії системи управління національним господарством, конструювання нових суспільно-економічних та організаційно-економічних відносин на засадах домінування в їхній сукупності структур-атракторів [9] із вагомими конкурентними характеристиками завдяки технологічному оновленню, активізації інноваційної діяльності та раціональному освоєнню власного стратегічного потенціалу.

Висновки

Динамічне оновлення гео економічних та геополітичних процесів сьогодні поширюється і на зміни в теорії й методології економічної науки. У запропонованому дослідженні проаналізовано головні компоненти і засоби реалізації стратегій макросистемної еволюції вітчизняної економіки й центри докладення зусиль для забезпечення загально економічного прискорення в Україні. Політику економічного зростання розглянуто як частину загальної економічної політики держави або створених нею спеціальних інститутів влади. Осмислено роль першорядних функцій ендогенної політики економічного зростання держави в досягненні визначеної мети. Запропоновано перелік найвагоміших чинників впливу та коригування сутнісних характеристик такої політики на засадах реалізації інтегральної концепції управління замкненим циклом, яка має бути втілена в стратегію макросистемної еволюції, що визначає орієнтири, закладає парадигму функціонування як національного господарства, так і принципи існування суспільства в цілому. На основі вивчення природи і функцій відповідної політики сформульовано рушійні сили економічного зростання в Україні.

Плануючи стратегію економічного зростання потрібно виділити пріоритетні галузі народного господарства та відштовхуючись від їх потреб прогнозувати зміну ситуації та розробляти методіку дії на увесь господарський механізм вцілому.

Являючись комплексним явищем економічне зростання представляє собою систему взаємопов'язаних детермінант соціально-економічного життя, на які чиниться певний вплив у залежності від стратегічних чи тактичних цілей на арені внутрішніх та міжнародних торговельних господарських взаємовідносин. Розглянуті вище приклади ілюструють модель державного регулювання макроекономічної стабільності в умовах кризи та функції органів державної влади.

Підсумовуючи акцентуємо увагу на важливості розробки та реалізації нових методів впливу на економічне зростання.

Література

1. Friedman, Milton. The Case For flexible Exchange Rates // King, Philip. International Economics and International Economic Policy ' A Reader — San Francisco State University, McGraw-Hill Inc., 1990 — Pp 276-299.
2. Будаговська С., Кілієвич О. та ін. “Мікроекономіка і макроекономіка”. К.: “Основи”. 1998.
3. Гребенюк Н. Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної) політики в Україні // Вісник Національного банку України. - 2007. - №5.
4. Рогач Ф.І. Валютний курс як інструмент макроекономічного регулювання / Современные аспекты финансового управления экономическими процессами. Министерство образования и науки Украины. Севастопольский национальный технический университет. Материалы Всеукраинской научно-методической конференции 6-9 сентября 2005 года, Севастополь.
5. Грищенко А., Кричевська Т. Монетарна стратегія: шлях до ефективної грошово-кредитної політики // Вісник Національного банку України. - 2006 - №7.
6. Чеботарева Н.Н. Основы анализа роли государства в инвестиционном процессе и формы его регулирования/ Проблемы экономики переходного периода: Науч.-техн. бюллетень. - Луганск, 1999. - С.3-5
7. Оніщук М. Бюджетний процес і грошово-кредитна політика Національного банку України: економіко-правові нотатки // Голос України. - 2006. - 27 жовтня.
8. Основні засади грошово-кредитної політики на 2009 рік.
9. Tinbergen J. On Theory of Economic Policy. — Amsterdam, «North Holland», 1956. — 182 p.

Стаття надійшла до редакції 08.08.2009 року